

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ג תמוז תש"פ | דף היומי בבלי: שבת קלא.

דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תצ"ח עד סעיף ד'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק ג' עד פרק ד'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ה משנה יא עד פרק ה משנה טו

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirsuh@dirsuh.co.il

"מה אפשר לומר לאלו שמפחדים?" – תשובות ממרן שר התורה שליט"א בעניני השעה | הגביר התרגש מהסיפור והעניק לי במקום תרומה בסך 30 מיליון דולרים! | הרב השליך קיסם עץ לתנור, בעל המאפיה הזמין משטרה... | 1933

חדשות מהעולם היהודי

"מה אפשר לומר לאלו שמפחדים?" – תשובות והכרעות שענה מרן שר התורה שליט"א לשאלות בעניני השעה

Yaakov Naumi/Flash90

האם יש חשש בשליחת ילדים ללימודים שמא ייכנסו לבידוד? ומהי הסגולה והדרך להינצל מהמחלה?

יחיאל סבר

הזהירות, האם יתפללו במניין ובבית הכנסת, הכריע רשכבה"ג מרן שליט"א: "שיתפלל בביתו!".

לשאלת הרבנים וההורים מה אפשר לומר לאלו שמפחדים, השיב רשכבה"ג מרן שליט"א: "פחדו בציון חטאים".

עוד נשאל רשכבה"ג מרן שליט"א, איזה חיזוק באמונה אפשר ללמוד מזה, והשיב: "יש מנהיג לבירה".

לשאלה מה הסגולה והדרך להינצל מהמחלה הזו, הורה כאמור מרן שליט"א: "ללמוד תורה!".

עוד שאלו ראשי הישיבות: ראש ישיבה שצריך הרבה טרחות לטרוח כדי שהבחורים יצליחו ללמוד, עד כמה הוא מחוייב בזה?

הורה רשכבה"ג מרן שליט"א: "כמה שיכול אין לו שיעור, שלא יהא ארור עושה מלאכת ה' רמיה (עי' ב"ב כ"א ב')".

במענה לשאלה מהי מעלת לימוד תשב"ר בימים אלו, השיב רשכבה"ג מרן שליט"א: "עלמא קאי בזכות הבל פיהם של תשב"ר

(שבת קי"ט ב')".

(יתד נאמן)

"ללמוד תורה, זו הסגולה והדרך להינצל ממחלת הקורונה", על כך עורר רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, במענה לשאלות שהזמן גרמן, בדברי הנהגה והדרכה לראשי ישיבות, רבנים, מחנכים והורים כפי שכתב אמש על חובתנו לעת כזו.

על השאלה במה אפשר להתחזק ולעורר רחמי שמים, הורה רשכבה"ג מרן שליט"א: "להתפלל".

לשאלת הרבנים וההורים האם יש לחשוש מלשלוח את הילדים ללמוד שמא ייכנסו מחמת כך לבידוד, הכריע רשכבה"ג מרן שליט"א: "לא!".

לשאלת הרבנים מהי המעלה הגדולה למתחזקים בלימוד התורה בעת הזאת, השיב רשכבה"ג מרן שליט"א: "תורה מגנא ומצלא".

יש אומרים "שומר פתאים ה'", האם אפשר לסמוך על זה ולהקל במצוות 'ונשמרתם' - על כך הורה רשכבה"ג מרן שליט"א: "לא!".

במענה לשאלה על אותם שאינם יכולים לשמור על כללי

**"ישב אצלי יהודי ובכה בדמעות שלישי", סיפר
השבוע הגאון רבי אשר וייס שליט"א. "לדבריו, כמעט
ברור לו שהוא הדביק מישהו שנפטר לבית עולמו
לאחרונה. היהודי הזה לעולם לא יסלח לעצמו..."**

סוף מעשה במחשבה תחילה

וששת ילדיו מאומתים. הבדיקה מכניסה עשרות לבידוד, עשרות מאבדים את פרנסתם, חתונות נדחות, אירועים מתבטלים, אחוזי התחלואה בשכונתנו נוסקים לגבהים; בקיצור, אסור להיבדק ולגרום נזק כלכלי ונפשי לכל הסביבה (כל אחד ינהג כהוראת רבותיו, כמובן).

כתגובה לתיאור זה, הגיעני היום תיאור נגדי משכנע הרבה יותר (מלבד שינויי לשון קלים, לא נגענו): מעשה באחד שלא הלך להיבדק, בניגוד להוראת הרבנים. מכיוון שנדבק בנגיף, הדביק את ששת ילדיו, ואלה, שלא ידעו שחולים אף הם, הדביקו עשרות ילדים מכיתותיהם. אף המלמד המבוגר של אחד מהם נדבק ונמצא כיום מאושפז בטיפול נמרץ בין חיים למוות, מורדם ומונשם.

אותו חכם מחוכם שהיה בטוח שכבר החלים, יצא לבית המדרש, הסתובב בסופר, קפץ לבנק וכל זאת כאשר הוא עדיין בחוליו, ובכל מקום בו עבר הדביק שנים ושלושה בני אדם. תוך ימים ספורים, ייבא ידידנו החכם את הנגיף מעירו והלאה, ובביקור קצר בעיר אחרת הדביק גם שם שניים ושלושה שבא איתם במגע, והם המשיכו להדביק את כל שכונתם. בינתיים זוהי התוצאה: חולים נאנקים, אנשים מובטלים מעבודתם, חתנים בחדרם וכלות בחופתם - כולם שבתו משמחתם בגללו.

תיאורים אלו ללא מספרים, כי הם רבים, אך הוא מסתובב לו מאושר. הנה שמר עצמו היטב מכל משמר. לא הלך חלילה לבדיקת קורונה כעצת 'חבריו' הדואגים לו באמת ובכנות, ורוח הקודש מייללת מולו: "אוי לו... ואוי לשכנו".

(יוסף מאיר האס, 'המבשר')

"ישב אצלי יהודי ובכה בדמעות שלישי", סיפר השבוע הגאון רבי אשר וייס שליט"א גאב"ד 'דרכי תורה'. "לדבריו, כמעט ברור לו שהוא הדביק מאן דהוא שנפטר לבית עולמו לאחרונה, והוא ביקש תיקוני תשובה. האיש הזה לעולם לא יסלח לעצמו כי בעטיו אבדה נפש אחת מישראל.

"אני יודע על רבים שעושים היתר לעצמם לזלזל בהנחיות הזהירות, כי רובם של החולים עוברים את זה בקלות", הוסיף הגר"א וייס וקבע נחרצות: "זה לא רלוונטי! מה שחשוב, זה לא מספר האנשים שעוברים את זה בקלות; מה שקובע, זה מספר האנשים שלא עלינו נמצאים בסכנה, בעיקר חולים וזקנים. כל אחד צריך לבדוק בתוך המשפחה שלו על מי הוא מוכן לוותר, על הסבא ועל הסבתא, על השכן המבוגר או על הקשיש מבית הכנסת - אלו האנשים שנמצאים בסכנה", חידד את חומרת המצב.

פעולה כה קטנה ופשוטה יכולה לנצח נגיף כה גדול ואכזר. עטיית מסכה מונעת הלכה למעשה את התפשטות הנגיף הלאה - זוהי קביעת המומחים המופקדים על בריאות הציבור, וזוהי חובתנו היהודית לשמוע לקולם ולמלאות אחר ההוראות במלואן. על אחת כמה וכמה בדברים אלו שציפור הנפש תלויה בהם, כפי שעיינו רואות כי בפיקוח נפש עסקינן. ולכל אלו המתירים לעצמם בתואנות שונות שהנגיף הנוכחי בגל השני אינו ממית ואינו מפיל למשכב, די בחולה אחד שחלילה ייעדר מארץ החיים בגלל זלזול זה, שלא יוכלו לסלוח לעצמם כל ימיהם, כי בשלהם הסער הזה.

בימים האחרונים הסתובב תיאור (לא אחראי בעליל) מה קורה עם אחד שהולך להיבדק והתוצאה החיובית מבהירה כי הוא

***4992 או 077-2222-666**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

באמצע ימי השבע ברכות ניגש החתן הטרי אל הכלה המאושרת כשבידו מכתב מקומט וחיוור. הכלה אימצה את עיניה, ומשהצליחה לקרוא הפכו פניה כצבע האיגרת. הדיבור נעתק מפיה והיא החלה לרעוד...

מוות וחיים ביד הלשון

בכתוב גברה בה תחושת הזעזוע. 'מה עוד?' חשבה בליבה, 'אני נתפסתי אל כת המשכילים?! מנין לוקטו דברי השווא הללו?' בקול שקט פנתה אל חתנה. "לשם מה אתה מראה לי את כל זאת? הרוצה גם אתה לגרשני בבושת פנים?" להפתעתה הרבה האיר חיוך את פני החתן והוא נענה ואמר: "לא ולא, אמנם הגיעו הדברים לאוזני לפני יום הנישואין, קראתי את המכתב בלב כבד, אך לימדתי עלייך זכות. הרהרתי רבות והחלטתי שלא מדובר אלא בהוצאת שם רע, שכמובן לא אחפוץ וגם לא אוכל לקבל. אבל רציתי שתראי את המכתב במו עינייך, כדי שתלמדי לקח ומוסר השכל לכל החיים, רציתי שתחויי במוחש מהו כוחו העצום של לשון הרע, כדברי חכמינו מוות וחיים ביד הלשון".

הזוג המאושר זכה במשך השנים להקים משפחה לתפארת, כששמירת הלשון הייתה תמיד נר לרגליהם. השם זיכה אותם בבנים ובנות, אותם גידלו והציעו בשביל החיים: לימדו לנצור לשונכם מרע ושפתותיכם מדבר מרמה. תמיד חינכו אותם לבקש ולרדוף את השלום ולברוח מן המחלוקת.

בן היה להם לאותו זוג, שהתגורר בעיר מסוימת שם פרצה מחלוקת גדולה, והוא בעל כורחו נקלע לתוכה. משמעמד הבן על חומרת המציאות ועל עוצמת המחלוקת שאפפה אותו, ארז חפציו, נטל את משפחתו ונמלט עד מהרה מעיר מגוריו. הוריו הורישו לו זאת, הטביעו בנפשו את אהבת השלום, את הזהירות מלשון הרע ומחלוקת. בשעת מבחן יצאו לאור פירות החינוך שלהם.

שנים לאחר מכן, משפרצה מלחמת העולם, נמחתה העיר ממנה ברח מעל פני המפה, בעוד לעיר אליה היגר לא הגיעה המלחמה כלל. ברוך השם זכו הוא ומשפחתו להישאר בין החיים ולהינצל מאימי המלחמה. צאצאיהם של אותו זוג פרושים כיום על פני המפה כולה, כשכל אחד מהם מהווה דוגמא חיה ומהלכת של יהודי אמיתי וירא אלוקים. הם עסוקים כל אחד באשר הוא בהפצת מורשת אבותיהם להרבות שלום בעולם.

(פורסם בגיליון 'משמרת השלום')

לפנינו סיפור אמיתי לחלוטין שארע לפני כמאה שנה וסופר מפי צאצאי בעלי המעשה:

אי שם באחת מערי אירופה התגוררה משפחה נכבדה עתירת נכסים ולהם בת שהגיעה לפרקה. כבכל משפחה טובה השקיעו ההורים כוחות ומאמצים כדי למצוא לבתם שידוך הגון. הם קיוו לראותה מקימה משפחה לתפארת ולרוות ממנה 'אידישע נחת' אמיתי.

בשעה טובה ומוצלחת נמצא החתן המבוקש ונערכה מסיבת אירוסין בהשתתפות גדולי ונכבדי העיר. אך לא ארכו ימי הצהלה, כעבור זמן מועט משבירת הצלחת ביקש החתן לשבור את השידוך. משפחת הכלה באה במבוכה, מחצאי משפטים שנאמרו, ממילות הסבר בודדות שקיבלו, הבינו שמדובר בשמועה רעה שהתגלגלה לאוזניו של החתן. ברור היה להם ששמועות שווא היא זו, מישהו אשר צרה עינו בעשרם הרב ניסה מן הסתם להפילם בפת. אך למרבה הצער קיבל החתן את השמועות כפשוטן. הוא לא נע ולא זע מעמדו החד משמעית לבטל את השידוך.

השידוך אכן בוטל ופני הכלה ומשפחתה חפו. לאחר זמן לא רב זכו בס"ד לשבור צלחת בפעם השניה כאשר פיהם מלא תפילה לבורא עולם שישלים זה הבניין ויזכו להוביל בלב שמח את בתם היקרה לחופה לאחר הסבל והבושות שהיו מנת חלקם. היום הגדול הגיע, החתונה הגדולה נערכה ברוב פאר והדר, אך השמחה הרבה היתה מהולה כל העת בחשש מנקר. הפחד מפני השמועה חסרת היסוד לא נתן להם מנוח.

בעיצומם של ימי השבע ברכות ניגש החתן הטרי אל הכלה המאושרת כשבידו מכתב מקומט וחיוור. הכלה אימצה את עיניה לראות, ומשהצליחה לקרוא הפכו פניה כצבע האיגרת. הדיבור נעתק מפיה וכל גופה החל לרעוד. האיגרת הכילה, ללא קישוטי שפה מיותרים, עובדות קרות ויבשות בגנותה, מה עוד שאותם דברי גנות איומים לא היו ולא נבראו מעולם כי אם רק בדמיונו המרושע של צר עין ורע לב כלשהו.

'אני? חשבה הכלה מצומצמת כולה, 'ממתי אני חולה במחלה קטלנית המתשת את כל כוחי? מדוע כתבו עלי שלא נותר בי הכוח אפילו להרים סיכה? והרי אני במיטב'. ככל שהוסיפה לעיין

סיפרתי פעם את המעשה הזה בהיותי בווינה, בפני אחד הגבירים הגדולים שם. הלה התרגש כל כך, ועל אתר העניק תרומת ענק בסך שלושים מיליון דולרים (!) לשם הקמת בנין מפואר לישיבה בירושלים

הרב יעקב משה שפיצר שליט"א ר"מ מוסדות 'אמרי שפר' הר נוף בסיפור מדהים שאירע עם רבו הגה"צ רבי חיים זייצ'יק זצ"ל

טלפון דחוף ממשרדי מלון 'קינג דייוויד' המפורסם, בו מתארחים אילי הון ושוועי עולם, שאחד מן היהודים העשירים הגדולים של אמריקה שהגיע ארצה לכמה ימים, מבקש להיפגש עמי בדחיפות. מתחילה דחה ר' חיים את ההזמנה בנימוס, מה לי ולעשירי אמריקה? התפלא, גם לאחר שהפצירו בו רבות שיואיל בטובו להגיע לפגישה עם הסוחר העשיר, סירב ר' חיים באומרו שאין לו בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד! - 'עסקים', מאן דכר שמייה? אך לאחר שהבהירו לפניו שמדובר בתרומה של סכומים אדירים, שבעזרתו ייתרמו לצדקה למוסדות התורה, נענה להזמנה, ויצא בדרכו אל מלון 'המלך דוד' היוקרתי.

ויקחו את כל השלל (ל"א י"א)

סיפר הרב יעקב משה שפיצר שליט"א, ר"מ מוסדות 'אמרי שפר' הר נוף, תלמיד נאמן לרבו, הגה"צ רבי חיים זייצ'יק זצ"ל, מזקני נקיי הדעת של ירושלים של מעלה, ובימי זקנותו היה עומד ומשמש לפניו לסייעו בכל צרכיו. כשחזר פעם הגאון מנסיעה דחופה לארצות הברית, ראה תלמידי ר' יעקב משה שהוא חיזור כסיד, ונראה חלוש ומבוהל, הוא חשב להזעיק אליו מיד את כוחות הרפואה, אך הצדיק רבי חיים זייצ'יקער הרגיעו, אין צורך! אמר, אסביר לך במה העניין, ומדוע הנני נרגש כל כך. לפני מספר שנים, פתח ר' חיים בסיפורו, הגיעני

פרשת השבוע

בעלי המאפיות הגויים לא ראו בעין יפה את היהודי המבוגר 'התמהוני' הנכנס למאפייה שלהם ומשליך חתיכת עץ קטנה לתוך התנור. הם חשבו שהוא 'מכשף' ואיימו עליו כי יזמינו משטרה...

איך מסבירים לשוטר גוי את האיסור של פת עכו"ם? - הפיתרון המקורי של אב"ד סאטמאר

כבשלו, כשהוא משליך חתיכת עץ קטנה לתוך התנור באשמורת הבוקר, והיו מתנגדים לכך, וכעסו עליו מאד, בחושבם שהוא מכשף. פעמים רבות איימו עליו שיזמינו את המשטרה על פלישתו לתחומם ללא קבלת רשות. אך הרב, שרק כשרות המאכלים עמדה לנגד עיניו לא שת לבו לכלום והמשיך במלאכת הקודש בתמימות ובמסירות.

מעשייה נחמדה נשמרה מאחד הלילות בבורסק. כשהרב השליך קיסם לתוך התנור, נעצר ע"י שוטר מקומי שהודיע לו בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים שהוא עצור בידי המשטרה על מעשיו המוזרים ועל חדירתו ללא רשות לשטח פרטי באישון לילה. כעבור מספר דקות הבין השוטר כי העומד לפניו אינו עבריין מקומי אלא יהודי חשוב שאינו מבקש רעה, ולכן אמר לו שאם הוא יסביר לו את פשר מעשיו בצורה שגם הוא יבין, הוא משוחרר. חכך הרב בדעתו מספר רגעים, מה יאמר לשוטר. וכי מה יסביר

"כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש" (במדבר לא כג)

מדי שנה בחודשי הקיץ הלוהטים היו באים המוני יהודים לנפוש בעיר בורסק שבמחוז סאטמאר, שהייתה משופעת במעיינות בריאות ואוויר צח שנשב מהרי הקרפטים הגבוהים. רבה הראשי של רומניה הרב רוזן, שהיה זקוק לאיש קודש שיהיה אחראי ראשי על כל העניינים הרוחניים של בורסק, ידע כי רק הגר"נ הלפרט זצ"ל אב"ד סאטמאר ימלא את התפקיד המבוקש במלוא מובן המילה, וכך הוטל התפקיד על הרב. בלילות היה מסתובב בכל רחבי בורסק להשליך קסמי עץ קטנים לתוך תנורי המאפיות כדי שלא להכשיל יהודים באכילת פת עכו"ם. באישון לילה היה מכתת רגליו בכל העיר כשרגליו כבדות אחרי יום עבודה מפרך בשמירה ובהשגחה מסביב לשעון. בעלי המאפיות הגויים לא ראו בעין יפה את היהודי המבוגר 'התמהוני' הנכנס לתוך המאפייה הפרטית שלהם ונוהג בה

כי מן הדין היה עליהם לבוא למאפייה ולטרוח באפיית הלחם. אך מכיוון שאין זה מן ההיגיון שמאות יהודים ימלאו את המאפיות ויעבדו על הלחם, לכן הם מינו אותי שליח עבורם שאשליך לתוך התנור קיסם עץ קטן, וכך נמצינו היהודים משתתפים באפיית הלחם ומקיימים את הציווי של 'בזיעת אפיך תאכל לחם'. כששמע השוטר את הדברים שחרר אותו לאלתר והתנצל בפניו על המעצר החפוז, ולא זו בלבד אלא שמאותו יום והלאה אף דאגו לו לליווי צמוד מטעם המשטרה שיוכל להיכנס לכל המאפיות ללא כל בעיה.

(מתוך מאמרו של הרב יוסף מאיר האס, 'המבשר תורני')

לו שאסור ליהודים לאכול פת שנאפתה בתנור של גויים? הרי דבר זה יכול עוד יותר להחמיר את המצב. לבסוף נפל במוחו רעיון נפלא, ואלו היו דבריו המחכימים:

בתורתנו הקדושה נכתב 'בזיעת אפיך תאכל לחם', משמעות ציווי זה שאסור ליהודי לאכול לחם אם הוא לא עמל עליו ביזע. זהו חוב גמור המוטל על כל יהודי, שהוא צריך לעמול בזיעת אפים על הלחם אותו הוא אוכל. [יסוד זה היה גם מבסיסי השלטון הקומוניסטי שכל אזרח חייב לתרום דבר מה למדינה]. והנה כשהיהודים קונים לחם במאפיות האלו בבורסק, הם מרגישים אי נעימות על כך שהם אוכלים לחם שהם לא עמלו עליו,

פרשת השבוע

פליאתו של הגאון התעצמה כאשר ראה על השולחנות מאכלי בשר ויין. "מה פשר הסעודה הזו בתשעת הימים!?" תמה. "זוהי סעודת סיום", הסביר לו ראש החבורה. "ומה סיימתם?" - שאל. "סיימנו את ספר התהלים"...

אוהב את התוכחות

חורבנה של ירושלים עיר הקודש והמקדש. לאחר שיצא רבי מאיר שמחה מהמקום לא יכלו בני החבורה להסתיר את פליאתם מדבריו של ראש החבורה. "מדוע לא אמרתם לרבי מאיר שמחה שהסיום נערך על מסכת שלמה כדת וכדין!?" התקשו להבין.

הסביר להם רבי ישראל: "כשנכנס רבי מאיר שמחה, היכרתי על הבעת פניו כי במוחו סדורה כבר תוכחת מוסר להשמיע באוזניו. חבל היה לי להפסיד את תוכחתו של רבי מאיר שמחה..."

והוסיף וסיפר למסובים: "כבר היה מעשה דומה אצל זקני בעל 'שפת אמת' שהתייתם בילדותו מאביו רבי אברהם מרדכי ז"ל וגדל על ברכי סבו הגדול בעל 'חידושי הרי"ם'. באחד הימים איחר קמעא הילד בהשכמת הבוקר וספג על כך תוכחה הגונה מזקנו. חברו שלמד עמו בחברותא וידע את הסיבה הצודקת לאיחורו, תמה בפניו: "מדוע לא תירצת עצמך באוזני הסבא?"

ענה לו זקני: "יקרה לי תוכחתו של הסבא ואיני רוצה להפסידה בתירוצים והסברים צודקים ככל שיהיו.

"הנהגה זו", אמר לו אז ה'אמרי אמת', "יש ללמוד מהתנהגותם של בני גד ובני ראובן הכתובה בפרשת מטות. מראש היה בדעתם של בני גד וראובן להיחלף חושים לפני כל ישראל, ומכל מקום לא גילו זאת מיד למשה אלא שמעו קודם מפיו את דברי תוכחתו ורק אחר כך הסבירו לו את עצמם והניחו את דעתו."

(שמעון טיקוצקי, 'המבשר תורני')

"ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן..." (במדבר לב ו) כבר בימי חורפו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'בית ישראל' מגור עוד בפולין לפני המלחמה, התרכזה סביבו חבורת אברכים יקרים ובחורים בני עלייה ששאבו ממנו מלוא חופניים תורה וחסידות. פעם כששהו יחד בשלהי דקייטא בעיר הנופש הפולנית 'אוטוואצק', ערכו בני החבורה באכסנייתם 'סיום' על מסכת בכורות, כמנהג חסידים לסיים מסכת בתשעת הימים.

בין הנופשים באוטוואצק היה גם הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק בעל ה'אור שמח'. עבר הגאון ברחובה של עיר ושמע הדי שירה ושמחה חסידית בוקעים מהאכסניה בעיצומם של תשעת הימים. מיהר ועלה לבניין לחפש אחר מקור השמחה, עד שהגיע לחדר בו נערכה הסעודה, הקיש על הדלת ונכנס פנימה. פליאתו התעצמה כעת שבעתיים. הסועדים לא הסתפקו בשירה זומרה בלבד, על השולחנות היו מונחים מאכלי בשר ויין...

"לשמחה מה זו עושה?" תמה הגאון מדווינסק. ראש החבורה רבי ישראל השיב לו: "אנו עורכים כאן סעודה לכבוד סיום".

"ומה סיימתם?" שאל הגאון מדווינסק. "סיימנו את ספר התהלים", השיב רבי ישראל...

כששמע רבי מאיר שמחה כי השמחה כאן נערכת בניגוד להלכה, פתח והחל להוכיחם ארוכות במילים מייסרות על חוסר הקפדתם בהלכות האבלות, ועורר אותם להצטער כראוי על

יהודי תלמיד חכם וירא שמים שואל אותי לגבי מיישהו - האם עלי לזודא שכוונתו לתועלת?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

השומע לשואלו לכוונתו, כמו לגבי תלמיד חכם ששלח פירות לחברו, שאין צריך לשואלו האם זה טבל, כיון שסומכים על חזקת חבר שלא יביאו לידי מכשול (תוס' פסחים ד, ב), וא"כ גם באיסור לשון הרע שחמור הוא מאד, סומכים על חזקת חבר שלא יבוא להכשילו, ובודאי כוונתו לתועלת.

ואם השואל אינו תלמיד חכם וירא שמים, אלא שהוא מוחזק כאחד שמקפיד על הלכות לשון הרע, כתב שם שיש לומר גם בזה שאין צריך לשואלו האם כוונתו לתועלת, שהרי אמרו בגמ' (פסחים שם) שהכל חברים אצל בדיקת חמץ, ופירש רש"י, שאפילו הוא עם הארץ, בדבר שהוא מוחזק בו דינו כחבר, וא"כ גם בנדון שלנו כיון שהוא מוחזק שאינו מדבר לשון הרע, הרי הוא כחבר לענין זה ואין צריך לשואלו, וכתב שאולי יש לחלק בין דבר שהכל חברים בו כבדיקת חמץ, לבין דבר שאחד מקפיד בו, וצ"ע למעשה.

ואם השואל אומר לו שמתכוין בבקשתו זו לתועלת אך אינו מפרט מהי התועלת, יש שכתבו (חלקת בנימין) שנראה שמותר לסמוך עליו אף שאינו יודע מהי התועלת. אכן, במקום שיש חשש שאם לא יפרט את סיבת התועלת, לא יאמין הנשאל שזה לתועלת, כתב שם שחייב המבקש לפרט את סיבת התועלת כדי שהמספר יכוין בסיפורו לתועלת [כי אם לא יכוין, הרי עובר בסיפור לשון הרע כמבואר כאן (הגה"ה ובבאמ"ח ס"ק מו)].

הסעיף הנלמד היום בחפץ חיים (כלל ד' מהלכות לשון הרע עיף יא) עוסק במקרה בו אדם נצרך לברר על פלוני לתועלת, כגון שרוצה לשוכרו למלאכה או להיכנס עמו לשותפות. בין הדברים כותב רבנו ה'חפץ חיים', כי עליו להודיע לאדם שאצלו הוא מברר, את מטרת בירוריו, שהיא לתועלת. וזאת כדי שלא יעבור על 'לפני עיוור לא תתן מכשול'. שכן אם הנשאל יספר לו דברי גנות בלי לדעת שהמטרה היא לתועלת, הוא יעבור על איסור לשון הרע.

בביאורים ומוספים דנים לגבי מקרה שהשואל לא מודיע לחברו שכוונתו לתועלת - האם חברו הנשאל מחויב לשואלו על כוונתו. יש שכתבו (שו"ת לחפץ חיים ח"ב סימן ג) שמחויב לשואלו האם כוונתו לתועלת, והוכיחו כן ממה שנפסק בשו"ע (או"ח סימן תלז סע' ב) שמי ששכר בית מחברו ב"ד בניסן, צריך לשאול את בעל הבית האם ביתו בדוק מחמץ, וביאר הב"י (שם הובא במ"א ס"ק ד ובמשנ"ב ס"ק ט), שהטעם הוא כי הבית בחזקת אינו בדוק כל השנה, וא"כ בנדון שלנו כיון שדיבור זה הוא בחזקת דיבור אסור [כמו שכתב הח"ח לעיל כלל ב באמ"ח ס"ק ט], חייב לברר האם כוונתו לתועלת [ולא יעזור בזה מה שהאדם בחזקת כשרות, כמו שבבדיקת חמץ האדם הוא בחזקת כשרות, ומ"מ צריך לשואלו האם ביתו בדוק כיון שביתו אינו בחזקת כשרות, כן בענינו דיבור זה אינו בחזקת כשרות].

ואם השואל הוא תלמיד חכם וירא שמים, כתב שם שאין צריך

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

שבת דף קלא

מה ללמוד עם 'מתחזקים'? - התשובה של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

מכשירי מצוה

אחד יחלל שבת בשוגג!
מובא בגמרא (שבת ה, ב) שבן עזאי סובר ש'מהלך כעומד דמי'. הירושלמי שואל, וזה מובא בתוס' שם (ד"ה בשלמא), שלפי שיטת בן עזאי מתי בכלל ייתכן שאדם יעבור איסור כשמעביר ארבע אמות ברשות הרבים, הרי תמיד הוא כעומד? ותירצו שעובר האיסור כשהוא קופץ. מסופר שהרעק"א שאל: לפי זה מה החשש שבגללו ביטלו חז"ל תקיעת שופר בשבת, האם החשש הוא שכן אדם ילך ללמוד תקיעות ויקפוץ? וכמה הוא יקפוץ - ארבע אמות! הרי לקפוץ ארבע אמות זה לא כל כך קל! לקפוץ ארבע אמות זה 'קונץ'. הנכד של רעק"א [האדמו"ר בעל תורת אמת] השיב שמכיוון שמדובר בהליכה לדבר מצווה, אז זה מתאים לקפוץ ארבע אמות... הדבר הזה מצא חן בעיני רעק"א... [א"ה ועי' חדושי רעק"א ר"ה כח, ב מש"כ בזה, ויש שצינינו גם לדברי בן עזאי במסכת אבות הוי רץ למצוה קלה וכו'].
עכ"פ מחשש כזה שהאדם יקפוץ ארבע אמות ויעבור בשוגג, משום זה ביטלו תקיעת שופר. רואים מזה עד כמה חמור איסור דאורייתא אפילו בשוגג! נו, אז האם לא כדאי בשביל זה ללמד אותם הלכות? האם נמתין שהוא ילמד גמרא במשך שלוש או ארבע שנים, ואז הוא יקבל געשמאק?!... נכון, ישנם כאלה אשר באמת למדו כך, וכעבור כמה שנים הם התחילו לשמור - אבל הרי בינתיים הוא מחלל שבת.

בהזדמנות מסוימת נשאל מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: אברכים רבים מתמודדים עם השאלה האם ללמוד עם המתחזק גמרא, אשר היא זו שמעניקה לו חיות ו'געשמאק', או שמא ללמוד אתו הלכות מעשיות?
תשובת רבינו: מה חשוב יותר, 'מצוה' או 'מכשירי מצוה'? על ידי זה שילמדו אתו גמרא במשך חצי שנה או שנה, אז יגיע זמן שירצה להתקרב, נמצא שהלימוד הזה הוא רק בגדר 'מכשירי מצוה' ואחר כך הוא יגיע לקיום המצוות - אבל בינתיים הוא הרי נצרך לדעת הלכות שבת.
היערות דבש אומר שאי אפשר להינצל מחילול שבת אם לא ילמדו הלכות שבת, בלי זה אי אפשר להינצל! אפילו מדינים דאורייתא, וכל שכן דרבנן! כך אומר היערות דבש, נו, הרי זה בגדר מעשים שבכל יום שאנשים נכשלים בהלכות שבת. חילול שבת דאורייתא בשוגג מחייב קרבן חטאת. ובל יחשוב האדם שעבירה בשוגג היא מילתא זוטרתא. הרי חז"ל ביטלו נטילת לולב משום החשש שמא אדם ישכח ויטלטל ארבע אמות ברשות הרבים בשוגג. בגלל חשש זה קבעו חז"ל שבמשך אלפי שנים יהודים לא יתקעו בשופר בשבת, ולא ייטלו לולב בשבת. מדוע? שמא יקרה פעם אחת שאדם יעבור עבירה בשוגג. ובשביל זה כדאי לבטל במשך כל כך הרבה שנים - מזמן חז"ל ועד היום - את כל כלל ישראל מלתקוע בשופר בשבת וליטול לולב. מה יש? שמא יהודי

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'

מהי משמעותו של 'כתב הקבלה' ניתן לשוחטים?

Nati Shohat / Flash90

כי קיימת עדיפות לבדיקת הסכין על ידי חכם; ועוד, שמחמת התנאים הנדרשים לבדיקת הסכין, דומה הבדיקה ל'הוראה' של חכם, ולכן יש לכבד את החכם להורות. במשך הדורות, התבטל מנהג זה, וסומכים על כך שאין השוחט רשאי לשחוט ללא הרשאה מחכם, המכונה 'כתב קבלה'; ובהרשאה זו - החכם כביכול מוחל על כבודו, ופוטר את השוחט מהצורך להראות לו את הסכין לפני כל שחיטותיו בעתיד.

[משנ"ב תצח, ב רה; ביאורים ומוספים דרשו, 4 ר"א]

בזמן חכמינו ז"ל היה נהוג שלפני כל שחיטה היה השוחט מביא את סכיניו לבדיקה אצל אחד מחכמי מקומו, מפני כבודו של החכם. והטעם שנהגו כך דוקא בבדיקת הסכין ולא במצוות אחרות, כגון ציצית ותפילין, הוא - שבדיקת הסכין תלויה בזוך המחשבה של הבודק, וכלשון רבנו יונה בספר שערי תשובה, אשר הועתקה בשולחן ערוך: "הלא תראה, כי יבדוק אדם פעמיים שלוש, ולא ירגיש בפגימה דקה, ואחר כן ימצאנה, כי הכין לבו באחרונה, ובחינת חוש המישוש - כפי כוונת הלב"; ומובן אפוא

מדוע אסור למול בפעם הראשונה בשבת?

המותרת לצורך 'אוכל נפש', ששוחט שלא שחט מעולם, אסור עליו לשחוט בפעם הראשונה ביום טוב, מחשש שמא ידיו אינם מאומנות כראוי, או שמא יתעלף למראה השחיטה, והשחיטה לא תתבצע כראוי, ונמצא שביצע את השחיטה שלא לצורך אוכל נפש; ואין להתיר זאת אף כשמומחה לשחיטה משגיח על מעשיו. וביום טוב שני, מותר לשחוט בפעם הראשונה.

[ביה"ל תצח, א, ד"ה ועכשיו; ביאורים ומוספים דרשו, 20]

רבותינו הראשונים הנהיגו בנוגע לברית מילה בשבת, שאדם שלא מל תינוק מעולם, אסור עליו למול בפעם הראשונה בשבת, מחשש שמא יכשל במלאכתו והמילה לא תתבצע כראוי, ונמצא שחילל את השבת באיסור הוצאת דם, הנכללת במלאכת 'השוחט'. וכך נפסק בשולחן ערוך. ונחלקו הפוסקים אם כך הדין גם ביום טוב; אך ב'יום טוב שני', לכל הדעות מותר למול בפעם הראשונה. ובדומה להלכה זו, כתבו הפוסקים בנוגע לשחיטה ביום טוב,

מדוע הותרה מלאכת 'הוצאה' ביום טוב לצורך 'אוכל נפש' גם כשניתן לעשותה בערב יום טוב?

מלאכה 'גרועה', כלומר אין בה עשיית מלאכה של ממש כביתר המלאכות. 2. הבאת הכלים אל המאכל, מקרבת את המאכל אל הכלים, ולכן נחשבת כמלאכה המבוצעת בגוף המאכל. 3. מלאכה שדרכה להעשות בסמוך לאכילה כחלק מתהליך הכנתו, דינה כדין מלאכה המבוצעת בגוף המאכל, (למעט מלאכה ה'מתקנת' דבר שאינו המאכל עצמו, כגון השחזת סכין). ויש אומרים שמלאכת הוצאה מותרת ביום טוב אף שלא לצורך אוכל נפש, וראה במקורות.

[שו"ע תצח, ב, משנ"ב י, ושעה"צ י; ביאורים ומוספים דרשו, 10; וראה שם, 11; וראה שו"ע תצח, א]

עשיית מלאכה ביום טוב לצורך 'אוכל נפש', מותרת אף כשניתן לעשותה בערב יום טוב, אולם, מלאכה שאינה קשורה ישירות בהכנת האוכל, אלא רק 'מכשירה' את הכנת האוכל, וכגון תיקון התנור - מותרת רק כאשר לא היה ניתן לעשותה בערב יום טוב, (וראה במקורות).

ולמרות זאת, מלאכת 'הוצאה' מותרת גם כשלא מדובר בהוצאת האוכל עצמו, אלא בהוצאת כלי האוכל, וכדומה; אף כשהיה ניתן לעשותה בערב יום טוב.

והפוסקים כתבו שלוש סיבות לכך: 1. מלאכת הוצאה היא

* בהמה או עוף שיש בהם לקות - מחמת מחלה, מכה, וכדומה - אשר סופם למות מחמתה, הרי הם 'טריפה', ואסורים באכילה. ואם נשחטו ביום טוב ונמצאו 'טריפה', לדעת השולחן ערוך אסור לטלטלם, משום איסור 'מוקצה'. ויש אומרים שלדעה זו, יש לקיים את הבדיקה הנעשית בבהמה ובעוף לאחר שחיטתם כדי לראות אם יש בהם טריפה, במקום שניתן להותירם בו עד למוצאי יום טוב, שהרי אם תימצא בהם טריפה, יאסר טלטולם למקום אחר. אבל לדעת הרמ"א מותר לטלטלם; ויש אומרים שאף לדעת הרמ"א אסור לטלטלם, משום איסור 'נולד'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר להשהות חמץ בבית ביום השמיני של פסח?

תערובת שיש בה חמץ ש'נותן טעם לפגם' בכל כמות שהיא, או 'חמץ נוקשה' (ראה שו"ע תמב, א-ב). אולם, חמץ האסור ב'בל יראה' ו'בל ימצא' מהתורה - אסור להשהותו אף ביום השמיני, למרות שאיסורו של יום זה הוא רק מדרבנן.

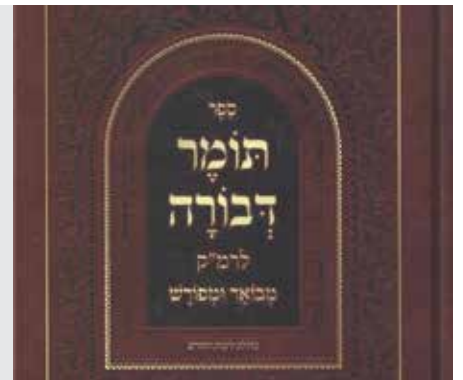
[שו"ע תסז, ג, משנ"ב מד, ושעה"צ עח]

בחוף לארץ, ביום שמיני של פסח, שהוא 'יום טוב שני', מותר לאדם להשהות ברשותו תערובת שיש בה 'משהו' חמץ - שאיסורה מדרבנן - ואין צורך לבערה. וזאת, אף במקרה שהתערובת נוצרה בימי החג הקודמים, שבהם אסור להשהות ברשותו תערובת זו, והשהה את התערובת במכוון עד ליום זה.

וכך הדין גם בנוגע לכל חמץ אחר שאיסורו רק מדרבנן, וכגון

הלוח היומי

כ"ג בתמוז | רבנו משה ב"ר יעקב קורדובירו זי"ע, הרמ"ק, בעל תומר דבורה'

יארצייט:

ש"ל: רבנו משה ב"ר יעקב קורדובירו זי"ע, הרמ"ק, בעל תומר דבורה'

תרס"ט: רבי אברהם יצחק ב"ר שמואל העליר זצ"ל מצפת

תרצ"ט: רבי שאול משה ב"ר יצחק אייזיק אלימלך זילברמן מוויעדשוב תל אביב, בעל 'פרדס שאול' ושו"ת 'רבי שאול משה'

יארצייט רבינו משה ב"ר יעקב קורדובירו - הרמ"ק - בעל ה"תומר דבורה"

ערך המצוות כשהשכינה בגלות

היה אומר מורי (הרמ"ק) ע"ה: משל למלך שנתגרש ממלכותו והיה הולך בגלות, שהגומל עמו חסד לתת לו פת לחם וקיתון מים, יהא אותו המיעוט חשוב בעיני המלך כאילו האכילו תרנגולים מפוטמים בעמדו במלכותו, כך הדבר כל מי שעושה מצוה כשהשכינה עתה בגלות.

(ראשית חכמה בשם הרמ"ק אהבה פ"ח - י)

נשתדל להתאמץ בכל כוחנו להרבות במצוות ובכך נגרום נחת רוח להשי"ת,
כי כל מעשה עכשיו כשהשכינה בגלות ערכו גדול עד למאוד.

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il